

מיוזמת קלרה ח'רז (המלמ) בתאריך
ה'תשנ"ג מתקדמת (ק"ק) ועוד אל תזכרו
לחנכתם החדש

האלימות בבתי"ס — ובמדינת ישראל בכלל

תגובה על המבוא לחוזר המנהל הכללי 2 תש"ם

1. כמחנך ותיק יחסית (החל מ-1950) יש לי דעה בנושא זה, ואף הזהרתי בעבר בפריפריה בה עבדתי והינכתי, ואף בפניות שונות אל משרד החינוך לפני שהתפתחה התופעה החמורה, לה עדים אנו היום, לצערנו.
עוד בשנות הששים הראשונות הזהרתי מפני ביטול הסמכות החינוכית של המחנכים. או פורסמו ברבים הוראות חדשות למחנכים, והעתונות השתמשה בהן לנגיחת המחנכים. תמצית ההוראות הנ"ל הובנה בציבור כך:

„אסור למחנך לחנך!“
אני אישית חשתי כבר אז את הפורענות שאנו מכינים כמו ידנו. התוקפניים מבין התל-מידים אז, הרימו ראשם, קולם וידם והזהירו את מחנכיהם שלא יעוו „לגעת בהם“, אחרת יקראו למשטרה.

ואמנם לא מעט מקרים קרו, בו הועמדו מחנכים במצב נחות כאשר הגנו על כלל התלמידים וביה"ס כמוסר חינוכי מפני בריונות מתפתחת.
התלמידים הנ"ל דאו בגרו, והם הם היום הורי התלמידים.
קל לשער מה האוירה האנטי-ממסדית ששוררת בחלק מן הבתים האלה.

2. במשך השנים האלה היינו עדים לביטול מדעת של הערכים המוסריים. ראו בזאת „קידום“ מן התרבות היהודית העתיקה אל התרבות המערבית, „המתקדמת“.

ייבוא תרבות זרה אירופאית או מערבית, על סממניה האגרסיביים בסרטים ובטלביזיה מצאה את ביטויה ביחסים הבין אישיים בפרהסיה ואף בבית. מוסיקה אגרסיבית, לבוש מגרה-אגרסיבי ומתירנות בגורמות התנהגות כלליות ומיניות הותרו מתוך גישה פסיכולוגית „מתקדמת“. העלו זאת על נסו פתיחות (להשפעות מערביות רועשות), פלורליזם תרבותי ומתירנות היו לדגלי החינוך הממלכתי במדינת ישראל.

ציונות, מסורתיות יהודית, שמרנות על ערכי מוסר ותרבות יהודיים יהיו למושגי לעג ונגאי, אשר רק צמצום בתפיסה ופיגור מחשבתי של מסתגרים ב"ד אמות ההלכה היהודית נלעגים „דוסים“, עוסקים בדברים מיושנים כאלה, ואף מרגיזים בזה את הפרהסיה ואת הציבור החילוני.

עד היום תוקפים את נושאי התרבות הלאומית-דתית בהדביקם להם מונחי גנאי כגון „פנטים“, לאומניים קיצוניים, וכ"ד.

3. מסממניה של תרבות המערב הצרכנית, חדרה ההעדפה של „מגיע לי — ועכשיו!“
„זכויות האזרח — לנהנתנות בכל-מחיר“ מודגשות, ויהיה זה על חשבון עתיד האומה וצרכיה, על חשבון זכויות כלל ישראל ועתידו.

הכנסת חקקה חוקים אנטי-קיומיים המרשים למשל הפלה מתוך נחיות; זנות בתנאים מסוימים מתוך נהנתנות, וכל זה בשם המזויף „חופש הפרט“ וזכויות האזרח, על חשבון עתיד האומה וזכות האומה!

חוקי ישראל האמורים לשמור על האומה ועמידה נלעגים ומודבק בהם תו של פיגור, תו של אינוס הפרט ומניעת חופש ברדיפתו אחרי נהנתנות-אנוכית. הזכות להנאות אנוכיות באישור הממסד הממלכתי-חברתי משכיחה חובת הפרט לרכזש הכלל, לארמות האומה, לזכויות הכלל בפרהסייה מוגנת. ליכות הציבור להיות מוגן מפני חוצפה והפרעות בסדר.

על אלה נאמר בשאלה, „אבות אכלו בוסר ושיני בניהם תקיינה?" כן בודאי!

הנוסע בפראות — אשם בתאונה.
החי במתירנות — אשם בטרגדיות משפתחיות כולל ממזרות.
המחנך לחופש אנוכי — קוצר דרישות הפרט לעוד ועוד, בלי התחשבות בכלל.

4. בנוסף לאלה אין פלא, כאשר היום מעמד המורה הוא בשפל המדרגה. במקום לקרא לו „מחנך", ולהתיחס אליו כאל מחנך, קוראים לו ומתיחסים אליו כאל „עובד הוראה".

משרד החינוך במו"פי הקניט והקטין את ערך החינוך והמחנך בקראו את העושים במלאכת החינוך, „עובדי הוראה".

המלחמה על יוקרה ושכר מצד ציבור המורים גם היא מסממני הזמן, אשר לא המורים בלבד אשמים בה, כי אם הממסד הכללי אשר קיפת את המעמד בשם וכשכר גם יחד, מנע ממחנכים בהוראות מנהליות, זכות וחובת חינוך, כולל הטלת משמעת.

ההוסך שכמו, מלשון שבט — מסגרת קבוצית — חברה וכללי משמעת שזו זכאית להטיל על המחנכים והחיים בה,
שזנא בנו — התוצאה יציאת הבנים לתרבות רעה.

5. כפתרון אני רואה החזרה אל המקורות המופריים וההתנהגותיים של היהדות העתיקה, אשר הצליחה לגבור על יתר התרבויות הגדולות אשר נעלמו, ואשר תגבור גם על תרבויות השחץ המערביות הנוכחיות.

אין צורך להתלבש כמו במזרח אירופה בכדי להתנהג כיהודי, אך יש להחדיר כל ערכי המוסר, התרבות וההתנהגות לכל שדרות הציבור בכל הדרכים: בחינוך הפורמלי, בכלי התקשורת הממלכתיים, ובציבוריות על כל מוסדותיה.

כן רואה אני בחיזוק „תרבות המשחק" מכשיר להתחנכות עצמית חיובית, אשר תחזק הבטחון העצמי תוך כדי:

- א. רצון עצמי לפעילות מספקת — חיובית.
- ב. בחירת השותפים לפעילות.
- ג. בחירת הפעילות עצמה — משטר עצמי.
- ד. בחירת כללי המשחק — משמעת עצמית.
- ה. יצירתיות מעשית.
- ו. יצירתיות מחשבתית.
- ז. פעילות חברתית מפתחת, הגינות בחברה.
- ח. פעילות המפרקת מתחים בצורה חיובית ברבדי אישיות שונים.

- ט. פעילות היוצרת חוגים אנטגרטיביים באופן טבעי.
 י. חיווק התא המשפחתי והחברה המשפחתית.
 חלק זה של החינוך הלא-פורמלי מוצא יותר ויותר מהלכים בחינוך, ויש עוד לחזק ממד זה.

ועוד:

- החזרה אל כיבוד המלאכה והעשייה —
 ההסתפקות ביש —
 הפשטות בהליכות ובלבוש —
 צריכה לנטרל את השאיפה המוגזמת לרכושנות,
 לעבודה ללא תוצרת, לחיים קלים על חשבון הכלל,
 ואלה בודאי מתפקידי המחנכים!
 יש לקבע ערכים ונורמות אלה כנורמות ישראליות מועדפות, על פני כמויות ידע, התחכמות, ציונים גבוהים בתעודות, ותוצאות השגיות.

יש להעדיף „דרכי“ למידה עצמית, „תהליכי“ פעילות מקוריות, במקביל לפיתוח הכשרי רים הקוגניטיביים יש להמריץ את פיתוח הכשרים הרגשיים, ולהמליץ על אמונה מחודשת בטוב, בטהור, בנשגב.

ויורשה לי לסכם כך:

בעמוד 2 בחוזר המנכ"ל מס' 2 אתה מציין:

תופעת האלימות במובנה הרחב יותר מורכבת מאוד, גורמיה הם פסיכולוגיים, אישיים וקבוצתיים, חברתיים ומנהיגותיים... עלינו ללמוד את שורשיה של הבעיה ולחפש דרכים לפתרונה, בעת ובעונה אחת.

לדעתי הנורמים והשורשים של הבעיה הם ברורים וגלויים:

1. עויבת מקורות ההתנהגות היהודית אשר התרבות היהודית השורשית פתחה במשך דורות רבים במתאם מלא עם התכונות הבסיסיות של האדם בכלל, ושל האדם היהודי בפרט.

2. העלאה על נס ותעלומה גלויה לתרבויות זרות אשר הן לרועץ לעמים הזרים בטוח ארוך ולעם היהודי הן סכנת קיום בטווח קצר, באשר הן, התדבויות הנ"ל, אינן תואמות את האדם היהודי ותכונותיו, וחורסות אותו כיהודי וכחברה.

ומכאן לדרכי הפתרון:

ליחיד היהודי ולעם היהודי מתאימה „חליפה שנמדדה והוכיחה את עצמה“, היא התרבות היהודית המקורית, על חלקיה המוסריים-בסיסיים הכלל חברתיים; על חלקיה המחייבים את הפרט ומאבטחות את הכלל מהשמדה ומאיבוד עצמי לדעת.

א. תרבות זו מעמידה את חובות הפרט מעל לזכויותיו.

ב. תרבות זו בנתה מכנה טבעי של תא משפחתי מוצק, בו האב והאם הם בעלי סמכות חינוכית, בו המחנך ממלא מקום האב והאם בכמותו כחובה! (לא בזכות).

- ג. תרבות זו רואה בעם ישראל ככלל וכציבור מטרת החינוך, וזכות הפרט היא להשתייך לכלל הזה בגאון ובהכנעה גם יחד.
- ד. תרבות זו רואה בחיים זכות וחובה ולא בהמתה.
- ו. תרבות זו רואה בהולדה זכות וחובה ולא בהפלה מלאכותית.
- ז. תרבות זו רואה בארץ ישראל זכות וחובה ולא בויתור עליה.

בביטול של תרבות זו, יצירת חלל ריק והכנסת תרבויות זרות לחלל זה נוצר הבסיס „לאיבוד עצמי לאומי מדעת“ לו אנו עדים במשפחותינו, (הפלות מוגנות בחוק), ברחובותינו (הפקרות בנהיגה), בכרכינו (אלימות) ובארצנו (ויתור עליה וירידה ממנה).

„אם אין יראת אלוקים (תרבות-על ואידיאלי-על) במקום הזה, והרגוני“...

כל עוד שלא יגיעו „מנהיגי החינוך והתרבות“ למסקנה זו, לא יעזרו כל הנסיונות החלקיים שהנך מציע, כאמצעי סקר ומחקר וכפעולות מידיעות. הגיע הזמן לא להתכחש יותר לעצמנו, ולחזור לתשובה האמיתית לכל השאלות.

העתק: מר זבולון המר — שר החינוך והתרבות.
פרופ' י. בן-שלמה — יו"ר המז' הפדגוגית.